

NORDISK ARKITEKTURFORSKNING
NORDIC JOURNAL OF ARCHITECTURAL RESEARCH

1

ISSUE 1 2024

NORDISK ARKITEKTURFORSKNING

Nordic Journal of Architectural Research

1-2024

Nordic Journal of Architectural Research

ISSN: 1893-5281

Editors-in-Chief

Sten Gromark

Chalmers University of Technology, Sweden

Magnus Rönn

Nordic Association of Architectural Research, Sweden

Petra Thorpert

Swedish University of Agricultural Sciences, Sweden

For more information on the editorial board for the journal and board for the association, see <http://arkitekturforskning.net/na/>.

Submitted manuscripts

Manuscripts are to be sent to Sten Gromark (sgromark@outlook.com), Magnus Rönn (magnus.ronn.arch@gmail.com) and Petra Thorpert (Petra.Thorpert@slu.se) as a text file in Word, using Times New Roman font. Submitted articles should not exceed 8 000 words exclusive abstract, references and figures. The recommended length of contributions is 5 000–8 000 words. Deviations from this must be agreed with the editors in chief. See Author's Guideline (<http://arkitekturforskning.net/na/information/authors>) for further information.

Subscription

Students/graduate students

Prize: 27.5 Euro.

Individuals (teachers, researchers, employees, professionals)

Prize: 38.5 Euro.

Institutions (libraries, companies, universities)

Prize: 423 Euro.

Membership for the association

5.5 Euro (for individuals who get access to the journal through institutions).

Students and individual subscribers must inform about their e-mail address in order to get access to the journal. After payment, send the e-mail address to Trond Haug, trond.haug@sintef.no.

Institutional subscribers must inform about their IP-address/IP-range in order to get access to the journal. After payment, send the IP-address/IP-range to Trond Haug, trond.haug@sintef.no.

Payment

Sweden pay to plusgiro: 419 03 25-3

Outside Sweden pay in Euro to Nordea IBAN: SE67 9500 0099 6034 4190 3253 BIC/SWIFT: NDEASESS

Published by SINTEF Academic Press

P O Box 124 Blindern, NO-0314 Oslo, Norway.

CONTENTS

EDITORS' NOTES	
DIVERSITY IN ARCHITECTURAL RESEARCH	5
STEN GROMARK, MAGNUS RÖNN AND PETRA THORPERT	
NAVIGATING SOCIALLY SUSTAINABLE URBAN DESIGN PROJECTS	13
CANAN AKOGLU AND ANNE CORLIN	
DESIGN THROUGH AVAILABILITY: REFORM IN THE ARCHITECTURAL DESIGN PROCESS FOR REUSE	37
HAVU JÄRVELÄ AND ANTTI LEHTO	
EXPLORING MATERIAL LIFESPANS IN DANISH ARCHITECTURAL HERITAGE – USING THE BUILDING HISTORICAL INVESTIGATION TO DISCUSS AND QUALIFY LCA IN THE B AND C-STAGES.....	65
BIRGITTE EYBYE AND HENRIETTE EJSTRUP	
URBAN DENSITY AND ACCESSIBILITY: A METHODOLOGICAL APPROACH	89
FABIO HERNÁNDEZ-PALACIO AND TODOR KESAROVSKI	
FORUM	
BOOK REVIEW	
THOMAS RYBORG JØRGENSEN: VÆRELSER TIL TILVÆRELSER – FRA, OM OG MED BYGNINGSKUNSTENS HELHEDSDANNELSER.....	117
REVIEWER: ANNE MARIT VAGSTEIN	
REFLECTION	
ERFARINGER SOM SJEFREDAKTØR I NORDISK ARKITEKTURFORSKNING	125
MARIUS FISKEVOLD	

**REFLECTION:
ERFARINGER SOM SJEFREDAKTØR I NORDISK
ARKITEKTURFORSKNING**

MARIUS FISKEVOLD

Innledning

Våren 2020 ble jeg spurt om jeg kunne være interessert i å være sjefredaktør i tidsskriftet *Nordisk arkitekturforskning / Nordic Journal of Architectural Research*. Tidsskriftet kjente jeg fra tiden som stipendiat ved Universitetet for miljø og biovitenskap på Ås rett sør for Oslo. Livet på innsiden innbød derimot til en ny erfaring.

I stipendiatperioden utforsket jeg spenningen mellom estetisk erfaring og profesjonens analysemetoder for landskap. Sentralt i dette arbeidet stod Europarådets landskapskonvensjon. I tiden etter stipendiatperioden har jeg fortsatt dette arbeidet – både som forsker og profesjonsutøver. Jeg har da sett hvordan den estetiske erfaringen, som hver og en av oss har tilgang til, gjerne opphører og diskvalifiseres i møtet med den offentlige forvaltningens metoder og den internasjonale politikkenes statistiske tilnærming til dagens klima- og naturkrise.

Brytningen mellom enkeltindividets erfaringsrom og de toneangivende drivkreftenes ekspansjon inn i disse rommene, er også materiale for arkitekturforskningen. Tre års fartstid i *Nordisk arkitekturforskning* gir riktignok ikke tilstrekkelig grunnlag for å kunne peke på tydelige tendenser i arkitekturforskningen. Perioden gir likevel god anledning til å trekke frem noen problemstillinger som har preget det redaksjonelle arbeidet i denne perioden.

Hva er arkitekturforskning?

Nordisk arkitekturforskning får inn en rekke bidrag fra ulike deler av forskningsverdenen. Ikke alle kan nødvendigvis kalles arkitekturforskning. Store deler av det redaksjonelle arbeidet består nettopp i å diskutere dette spørsmålet: Hva er arkitekturforskning? Hvordan avgrenser vi vårt særskilte kunnskapsfelt mot andre akademiske forskningsdisipliner? Hvor går for eksempel skillet mellom arkitekturforskning og tekniske fag? Et typisk tema er belysning. Belysning er et av arkitekturens grunnleggende virkemidler. Når det undersøkes fra et teknisk perspektiv, forsvinner derimot all den umiddelbare erfaringen i beregningsmodeller og opptaksprogram. Når forskeren med sin profesjonelle apparatur isolerer arkitekturen fra omgivelsene eller menneskene som bruker bygninger, gater og skoger, så blir rommet for utforskning av belysningens kontraster og ulike stemninger marginalt. I mange tilfeller har vi derfor ekskludert slike artikler fra tidsskriftet. Eksklusjonen skyldes ikke artiklenes kvalitet, men utelukkende deres relevans som arkitekturforskning.

Hva er det nordiske?

Et annet tilbakevendende spørsmål er knyttet til «det nordiske». *Nordisk arkitekturforskning* skal formidle forskning om eller fra de nordiske landene. Tidsskriftet åpner for publisering på både norsk, svensk, dansk og engelsk. For redaksjonen har det vært viktig å gi forskere mulighet til å kunne publisere vitenskapelige arbeider og diskutere forskningsresultat på morsmålet. Denne problematikken er særlig viktig innenfor humaniora. I denne vitenskapstradisjonen er jo ikke bare språket et formidlingsverktøy, men også en metode. Det er gjennom språket de ulike aspektene ved samtid og historie utforskes. Samtidig utgjør også språket store deler av selve forskningsmaterialet. Uten kjennskap til tradisjonell bruk og forståelse av naturen, og slik den avspeiler seg språklig i fortellinger og historier, simpelthen opphører store deler av den nordiske arkitekturhistorien. Jeg har i perioden som sjefredaktør ikke sett at noen av bidragene tar opp denne problemstillingen. Kanskje tar vi «det nordiske» for gitt? Kanskje er vi allerede fremmedgjort for at «det nordiske» allerede har opphørt som relevant referansegrunnlag.

I den digitale tidsalderen ser vi også en tendens der mange forskere sender sine utkast til en rekke ulike tidsskrifter. Nettsteder og epostadresser er elektronisk generert og på en måte stedløse. Likevel er de gjerne knyttet til et navn, en institusjon og dermed til en geografisk region. Store deler av forskningen finner sted i skjæringspunktet mellom begge disse divergerende adressatene. Mye av det som er relevant i Norden, vil i den globaliserte verdenen også være relevant i for eksempel India eller Argentina. Skal det likevel være en mening med å fremheve et nordisk aspekt ved forskningen, må den belyse bestemte karaktertrekk for denne regionen. Dette kan komme frem gjennom forskere som har oppholdt seg her over kortere eller lengre tid. Men det kan naturligvis

også omhandle utfordringer som er spesielle i et område som over store deler av året ligger i mørke eller er opplyst av en evigvarende sol.

Profesjonalisering og dugnad

Nordisk arkitekturforskning er et dugnadsarbeid. Hverken sjefredaktører eller fagfellegranskere mottar honorar for sin innsats. Arbeidet baseres på en gjensidig forpliktelse i de akademiske miljøene ved universiteter og høyskoler. Tidsskriftet gir ikke bare den enkelte en mulighet for å kunne publisere sine arbeider, men er også en premisse for at deler av den vitenskapelige produksjonen finner sted. Kunnskapsutviklingen finner sted i samspillet mellom forfatter, fagfelle og redaksjon.

I møte med en stadig mer kommersialisert verden gir dette betydelige utfordringer. Mange forespørsler om fagfellevurdering blir avslått. Begrunnelsen er gjerne prioritering av betalt arbeid. Begrunnelsen er forståelig nok. Samtidig gjenspeiler den en byråkratisering og hverdagsliggjøring av akademias rolle i offentligheten. Den erfaringsbaserte og intellektuelle innsatsen fra en dedikert akademiker sidestilles med den umiddelbare meningen fra karismatiske samfunnsdebattanter eller systemeffektiviteten til dyktige administratorer. I denne forvekslingen av vitenskapelig innsikt med alt fra tendensiøs meningsytring til intensiv produksjonstakt hviler det fortsatt et ansvar på den enkelte forsker. Skal forskningen overleve som en egen, autonom disiplin, krever det innsats fra enkeltindivider. Samtidig må også institusjoner som driver utdanning og forskere innenfor felt som arkitektur, landskapsarkitektur og urbanisme finne rom for å støtte denne type virksomhet.

Akademia og profesjon

For profesjonsnære disipliner vil det alltid finnes et innslagspunkt der det profesjonelle arbeidet går over i et vitenskapelig produkt. For forskere eller stipendiater som kommer fra mange år i profesjonen er denne overgangen ofte krevende. Hva er en rapport, og hva er en vitenskapelig artikkel? Redaksjonen har mange ganger diskutert denne utfordringen. Når empiri hentes fra bygde eller planlagte prosjekter, blir det ekstra viktig å stille det genuine forskningsspørsmålet og undersøke hvordan utformingen gjenspeiler holdninger i vår tid. Også innenfor de vitenskapelige prosjektene varierer siktemålet mye. Noen forfattere vil åpenbart forsvare eller legitimere en samfunnsposisjon eller virkemiddel. Andre tar mer sikte på å undersøke en problemstilling. Som profesjonsutøvere ønsker vi gjerne å sikre oss bevis for våre utkast og valg. Forbildene henter vi gjerne fra naturvitenskapelig kunnskapstradisjon. Møtet mellom menneske, byggverk og natur vil imidlertid aldri ta form av en årsaks-virkningsskjede. Dette møtet er derimot preget av samtidens disposisjoner og politiske valg. Det blir ganske enkelt historisk før vi vet ordet av

det og må derfor tolkes i sin opprinnelige kontekst – så godt det lar seg gjøre.

Nærhet til det materielle

I den digitale tidsalderen er vi knyttet til kjente og ukjente gjennom internett. Innboksen må daglig saumfares. Den digitale postkassen inneholder likevel ikke nødvendigvis beskjeder med en saksorientert avsender. Meldingene kan like gjerne være generert av et menneske som et avansert dataprogram. Og hensikten kan variere vesentlig. Møter jeg en forsker med et grundig, gjennomarbeidet artikkelutkast, eller nok et tilbud om å kjøpe opp tidsskriftet? Livet i den digitale tidsalderen kretser i stadig større grad om hendelser som finner sted på en skjerm og gjennom tastetrykk. Som en kontrast til denne programmerte verdenen kan arkitekturforskningen fortsatt tilby et utfordrende samspill mellom fortolkning og sansbar, materiell virkelighet.

Forskning innenfor fagfelt som landskapsarkitektur, arkitektur og urbanisme vil alltid ha den materielle erfaringen som omdreiningspunkt. En forskning som fortaper seg i statistikk eller trendord som «bærekraft» eller «grønt skifte» vil aldri kunne gripe det genuine ved menneskets inngripen i naturen. Enten denne delaktigheten kommer til uttrykk som en modifikasjon av landoverflaten, et byggverk eller et menneskeskapt bymiljø, så vil den alltid introdusere den enkelte for en verden som ikke fullt ut kan kontrolleres eller beherskes. Ansvaret må vi overlate til naturen. I arkitekturen spiller den alltid en vesentlig rolle. Naturkreftene tærer på bygningenes fasader, den fyller våre veier med snø, og den legger vår utsikt i lys og i skygger. I denne omgangen med naturen gjenkjenner vi den nordiske arkitekturforskningen. Det er her den finner sitt nedslagsfelt, og det er i disse skarpe kontrastene dens banebrytende verker vil utfolde seg i årene som kommer.

Jeg håper forskningsverdenen fortsatt vil interessere seg for disse jordnære spørsmålene i årene som kommer, og jeg ønsker de fremtidige redaktørene lykke til i det videre arbeidet!